

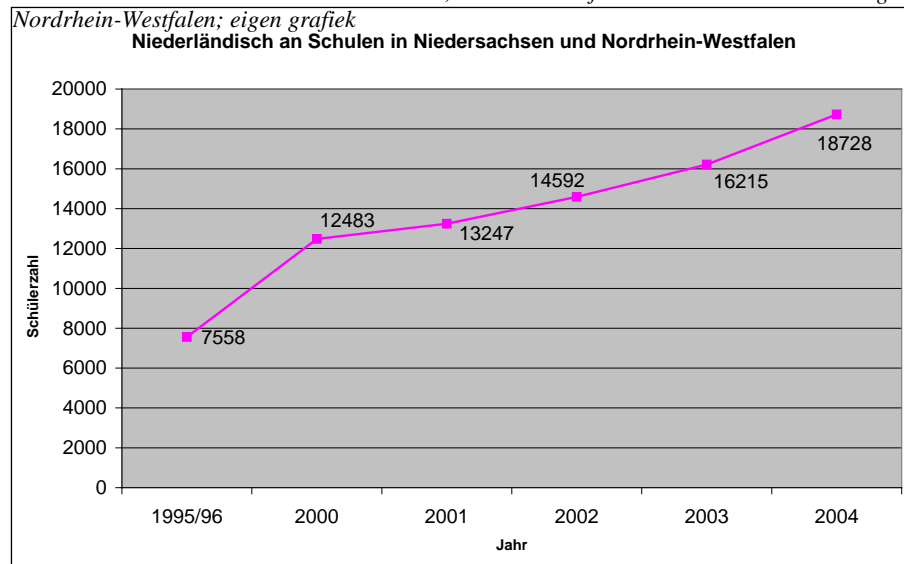
Nederlandse les aan scholen in NRW en Nedersaksen

De Nederlandse taal wordt aan Duitse scholen steeds populairder. Rond 19.000 scholieren in het middelbaar onderwijs in Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen leerden volgens de ministeries van onderwijs van beide deelstaten in het jaar 2004 Nederlands als vreemde taal op school. Dat was 2000 geleden nog maar rond 12.500.

De Nederlandse les wordt in beide deelstaten of alle scholen gegeven. Het zwaartepunt ligt bij de Realschulen (vergelijkbaar met Havo), het gymnasium en de Gesamtschulen (school waarin Hauptschule - vergelijkbaar met Vmbo - Realschule en Gymnasium geïntegreerd zijn) in het Duits-Nederlandse grensgebied. In de laatste tijd toont het beroepsonderwijs steeds meer interesse les in de taal van het buurland te geven. In Noordrijn-Westfalen en nu ook in Nedersaksen is Nederlands een studievak in de lerarenopleiding.

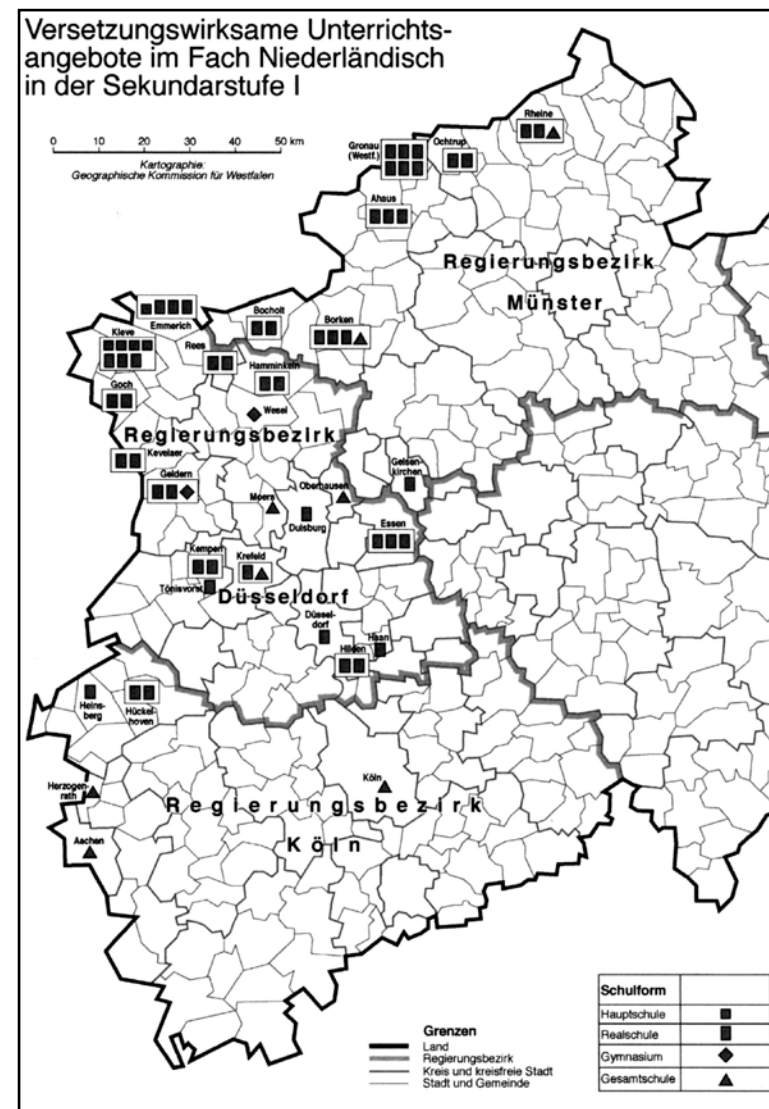
M1: Scholieren die Nederlands leren in Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen

Bron: Niedersächsisches Kultusministerium, Ministerium für Schule und Weiterbildung in Nordrhein-Westfalen; eigen grafiek

M2: Regionale zwaartepunten in de Nederlandse les in scholen

Nederlandse les in het voortgezet onderwijs in Noordrijn-Westfalen (Sekundarstufe I en II)

Bron: Niedersachsen: Erhebung zum Niederländischunterricht der Bezirksregierung Weser-Ems aus dem Jahr 2002, Fachportal Niederländisch, Ostfriesische Landschaft (niet gepubliceerd); Nordrhein-Westfalen: Amand Berteloot et al. (2001): Niederländisch an Schulen in Nordrhein-Westfalen. Münster et al.: Waxmann, Abbildung 12.

Opdracht 1: Beschrijf met behulp van de informatie in M2 waar de Nederlandse les aan scholen zijn geografisch zwaartepunt heeft. Waarom juist daar?

Veel scholen willen Nederlands als schoolvak invoeren

Bij een enquête van de toen nog bestaande bestuurlijke regio Weser-Ems in 2002 hebben 91 scholen aangegeven dat zij Nederlands graag als schoolvak zouden willen aanbieden. Velen hebben echter geen mogelijkheid omdat de leraren voor dit vak ontbreken. Voor Noordrijn-Westfalen is op het ogenblik niet bekend hoeveel scholen in de toekomst dit vak willen aanbieden. Er kan echter vanuit worden gegaan dat de interesse ook hier groot is. Bij een enquête in 1999 gaven scholen uit NRW aan dat zij op rond 120 nieuwe plaatsen voor Nederlandse les wilden opzetten.

Opdracht 2: Wat is jullie mening over Nederlands als schoolvak? Zouden jullie van dit aanbod gebruik maken? Welke voor- en nadelen heeft het Nederlands op school te leren? Discussieer samen in de klas!

M3: Interview over Nederlandse les in Nedersaksen

„Wij hebben te weinig leraren“

Meer dan 90 scholen willen Nederlands in hun programma opnemen

Hajo Hülsdünker ist gevolmachtigde van de deelstaat Nedersaksen voor Duits-Nederlandse betrekkingen voor het onderwijs. Hij heeft lang als leraar Nederlands in Aurich en Großefehn gewerkt.

Door Stefan Ulrichs

VRAAG: Terwijl in Nederland de scholieren steeds minder interesse in de Duitse taal hebben, is er in Duitsland sprake van een boom voor het Nederlands. Waar ligt dit aan?

Hajo Hülsdünker: Daar zijn verschillende redenen voor. Het Nederlandse taalgebied is de grootste handelspartner van Duitsland. In de jaren 90 was de Nederlandse economie erg succesvol. Maar scholieren en leraren met kennis van het Nederlands maken ook tegenwoordig nog goede kansen op de Nederlandse arbeidsmarkt. Dit allemaal en nog veel meer is een argument voor de ouders, die invloed hebben op de keuze van de vreemde talen van de jongere scholieren.

VRAAG: Maar de scholieren maken hun keuzes uit een ander oogpunt, toch?

Hülsdünker: Ja, scholieren leren een taal omdat zij de rechtstreekse gebruikswaarde van deze taal zien. Bij een uitwisseling of bij privébezoeken aan Nederland kunnen zij de taal gebruiken.

VRAAG: Leraren Frans zijn kritisch over de opkomst van de Nederlandse les. Als scholieren op de *Realschule* voor Nederlands kiezen, betekent dat tevens dat zij geen Frans leren.

Hülsdünker: Als scholieren de beslissing moeten nemen of zij Frans of Nederlands kiezen, dan is dit een beslissing die zij met blik op ons grensgebied nemen. Scholieren op de *Realschule* gaan normaliter later geen studie geschiedenis volgen, waar zij Frans nodig hebben voor de bronnenstudie. Deze scholieren streven naar beroepen in bestuurlijke- of managementfuncties. Hiervoor hebben zij in onze regio meer baat bij het Nederlands dan bij Frans.

VRAAG: Duits en Nederlands komen uit een taalfamilie. Is de taal daarom makkelijker te leren?

Hülsdünker: Elke taal heeft zijn moeilijkheden. Met de Nederlandse grammatica hebben de Duitse scholieren vaak minder problemen. In de woordenschat komt het vaak tot verwisselingen met Duitse woorden. Scholieren die Plat-Duits spreken hebben vaak bijzonder veel problemen zich in te stellen op het Nederlandse klanken. Maar in z'n geheel kan men zeggen: Bij het leren van Nederlands zijn sneller successen te zien, vooral als het om het begrijpen van de taal gaat.

VRAAG: Veel scholen in het Weser-Ems gebied hebben bij een enquête drie jaar geleden aangegeven dat zij graag Nederlands zouden willen aanbieden. Dit is nu nog aan weinig scholen gebeurd. Hoe komt dit?

HÜLSDÜNKER: Er zijn weinig leraren voor het vak Nederlands. De universiteit in Oldenburg is de enige universiteit in Nedersaksen die sinds verleden jaar Nederlands als hoofdvak in de lerarenopleiding aanbiedt. De eersten zullen in vier, vijf jaar afgestudeerd zijn. [...]

VRAAG: Wat doet de regering van de deelstaat op korte termijn aan het tekort aan leraren?

HÜLSDÜNKER: Twee jaar geleden is de regering van de deelstaat met een bijscholing voor leraren gestart. In deze cursus kunnen 37 leraren een extra kwalificatie voor het vak Nederlands halen.

VRAAG: Komt hiervoor ondersteuning uit het buurland?

HÜLSDÜNKER: Van de Taalunie komen financiële middelen die ten goede komen aan onderwijs van het Nederlands [...]

VRAAG: De aantallen scholieren stijgen, die opleiding van leraren is van start gegaan, nu kunt u als gevolmachtigde voor de Duits-Nederlandse betrekkingen voor het onderwijs achteroverleunen.

HÜLSDÜNKER: In elk decennium is het aantal van scholieren en leraren verdubbeld. Maar we zijn nog niet klaar. Wij hebben ook in toekomst intensieve bijscholingsmogelijkheden voor leraren nodig. Dit kost veel tijd en geld. Momenteel wordt aan nieuwe opleidingsniveaus gewerkt. Dat betekent dat het beschikbare lesmateriaal aangepast moet worden. Bovendien moet er een test voor centrale examens worden ontwikkeld.

Bron: Ostfriesen-Zeitung, 7 oktober 2005.

Opdracht 3: Informeer welke vreemde talen bij jullie op school worden aangeboden en in toekomst worden aangeboden. Neem in groepen interviews af met (a) de directie van de school over de motieven die hebben geleid tot invoering van deze vreemde taal, (b) de ouderraad en (c) de leerlingenraad over hun wensen met betrekking tot het aanbod van vreemde talen. (d) Andere groepen zouden leden van het parlement van de deelstaat of lokale politici over hun mening over het aanbod van vreemde talen aan scholen kunnen interviewen. Alle groepen moeten aan hun gesprekspartner

vragen, wat zij over het Nederlands als schoolvak denken. Tip: Denk voorafgaand aan de interviews goed erover na wat en hoe jullie het beste kunnen vragen en hoe jullie op mogelijke antwoorden willen reageren.